

Kapitel 1 – Buddha

Buddhas Fødsel

Tekst 1 En Bodhisattas undfangelse og fødsel

(Ānanda:) “Herre! Jeg har hørt og lært følgende fra Den Velsignedes egen mund: “Når Bodhisatta’en genfødes, Ānanda, genfødes han i *Tusita*-himlen,⁴¹ opmærksom og ved fuld bevidsthed.”

Det forhold, Herre, at Bodhisatta’en, når han genfødes, genfødes i *Tusita*-himlen, opmærksom og ved fuld bevidsthed, anser jeg for at være en usædvanlig, en forbløffende egenskab ved Den Velsignede.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Opmærksom og ved fuld bevidsthed, Ānanda, forblev Bodhisatta’en i *Tusita*-himlen.”

Også det forhold, Herre, at Bodhisatta’en forblev i *Tusita*-himlen opmærksom og ved fuld bevidsthed, anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “I hele sin livslængde, Ānanda, forblev Bodhisatta’en i *Tusita*-himlen.”

Også det forhold, Herre, at Bodhisatta’en forblev i *Tusita*-himlen i hele sin livslængde, anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Opmærksom og ved fuld bevidsthed, Ānanda, faldt Bodhisatta’en væk fra *Tusita*-himlen og steg ned i sin mors liv.”

Også det forhold, Herre, at Bodhisatta’en, opmærksom og ved fuld bevidsthed, faldt bort fra *Tusita*-himlen og steg ned i sin moders liv, anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Da Bodhisatta’en, Ānanda, opmærksom og ved fuld bevidsthed faldt bort fra *Tusita*-himlen og steg ned i sin mors liv, kom et umådeligt stort lys tilsyne her i verden med dens guder, dens Māra’er, dens Brahmā’er, i denne generation med dens asketer og brahminer, dens fyrster og folk, et lys hinsides gudernes guddommelige formåen. Og selv i de mørke, kulsorte, bundløse, grænseløse mellemrum mellem verdenerne, hvor solen og månen, så magtfulde de end er, ikke formår at kaste deres lys, også dér kom et umådeligt stort lys tilsyne, hinsides gudernes guddommelige formåen. Og de skabninger, der var blevet

⁴¹ Den fjerde af de seks gudeverdener, jf. tekst 21. Alle Bodhisatta’er genfødes i *Tusita*-himlen i deres næstsids tilværelse.

genfødt dér, blev på grund af dette lys bevidste om hinanden og sagde: “Det hedder sig, min herre, at også andre skabninger er genfødt her!” Og dette titusindfoldige verdenssystem vaklede, skælvede, rystede voldsomt, og også dér kom et umådeligt stort lys tilsyne hinsides gudernes guddommelige formåen.”

Også det forhold, Herre, at da Bodhisatta'en opmærksom osv. ... anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Da Bodhisatta'en, Ānanda, steg ned i sin mors liv, kom de fire guder⁴² for at beskytte dem fra alle fire verdenshjørner, så intet menneske eller dæmon eller nogen som helst anden kunne gøre Bodhisatta'ens moder eller Boddhisatta'en fortræd.”

Også det forhold, at da Bodhisatta'en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Da Bodhisatta'en, Ānanda, var steget ned i sin mors liv, blev Bodhisatta'ens mor naturligt moralsk, idet hun afstod fra drab på levende væsner, fra at tage det, der ikke var hende givet, fra ulovlig sex, fra falsk tale, og fra berusende drikke som alkohol og vin, der giver anledning til letsind.”

Også det forhold, Herre, at da Bodhisatta'en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Da Bodhisatta'en var steget ned i sin mors liv, Ānanda, opstod der i hende ikke nogen tanke om mænd, der var forbundet med sanselig nydelse. Og Bodhisatta'ens mor var utilgængelig for enhver mand, hvis sind var optændt af begær.”

Også det forhold, Herre, at da Bodhisatta'en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Da Bodhisatta'en var steget ned i sin mors liv, Ānanda, fik hun del i de fem ting, der er genstand for sanselig nydelse,⁴³ og i besiddelse af og forsynet med de fem ting, der er genstand for sanselig nydelse, forlystede hun sig med dem.”

Også det forhold, Herre, at da Bodhisatta'en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Da Bodhisatta'en var steget ned i sin mors liv, Ānanda, blev Bodhisatta'ens mor ikke angrebet af nogen som helst sygdom, hun var salig og led ikke af legemlig træthed. Bodhisatta'ens mor så Bodhisatta'en inde i sit liv med alle hans lemmer, og uden at nogen af hans sanser manglede.

Ligesom en blå, gul, rød, hvid eller grå tråd, der er trukket gennem en ædelsten, en fin beryl af højeste karat, ottekantet og velslebet, og en mand med godt syn undersøger den og siger, efter at have anbragt den i sin hånd: “Denne ædelsten er en fin beryl af høj karat, ottefacetteret og velslebet, gennem den er trukket

⁴² De fire storfyrster (*mahārājāno*), der vogter den første af de seks gudeverdener i *kāma-loka* “sansenverdenen,” Vessaraṇa i nord, Virūlhaka i syd, Dhataratṭha i øst og Virūpakkha i vest.

⁴³ Dvs. former-og-farver, lyde, dufte, smage og fornemmelser, der sanses henholdsvis gennem synsansen, hørelsen, næsen, tungen og kroppen (dvs følesansen).

denne blå, gule, røde, hvide eller grå tråd,” på nøjagtig samme måde forholdt det sig, Ānanda, at da Bodhisatta'en var steget ned i osv. ... så Bodhisatta'ens mor Bodhisatta'en inde i sit liv med alle hans lemmer, og uden at nogen af hans sanser manglede.”

Også det forhold, Herre, at da Bodhisatta'en var steget ned osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Syv dage efter at Bodhisatta'en var født, Ānanda, døde hans mor og blev genfødt i *Tusita*-himlen.”

Også det forhold, Herre, at syv dage efter at Bodhisatta'en var født døde osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Bodhisatta'ens mor føder ikke Bodhisatta'en på samme måde som andre kvinder, Ānanda, ved at bære fosteret i deres liv i ni eller ti måneder. Bodhisatta'ens mor føder Bodhisatta'en efter at have båret ham i hele ti måneder.”

Også det forhold, Herre, at Bodhisatta'ens mor osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Bodhisatta'ens mor føder ikke Bodhisatta'en på samme måde som andre kvinder, Ānanda, der føder siddende eller liggende. Bodhisatta'ens mor føder Bodhisatta'en stående.”

Også det forhold, Herre, at Bodhisatta'ens mor osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Når Bodhisatta'en kommer ud af sin mors liv, Ānanda, tager først guderne imod ham, dernæst menneskene.”

Også det forhold, Herre, at når Bodhisatta'en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Når Bodhisatta'en kommer ud af sin mors liv, Ānanda, er han ikke i berøring med jorden. De fire guder modtager ham og anbringer ham foran hans mor og siger: “Glæd dig Dronning! Du har fået en glørværdig søn!””

Også det forhold, Herre, at når Bodhisatta'en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Når Bodhisatta'en kommer ud af sin mors liv, Ānanda, kommer han ud utilsølet, uden at være smurt ind i (foster)vand, uden at være smurt ind i slim, blod eller anden urenhed, – ren og utilsølet.

Ligesom en juvel, der er kastet på Benaresmusselin,⁴⁴ ikke tilsmudser Benaresmusselinen, ej heller tilsmudser Benaresmusselinen juvelen – og hvorfor nu det? Jo, fordi de begge er rene! – På nøjagtig samme måde forholder det sig, når Bodhisatta'en kommer ud af sin mors liv. Han kommer ud utilsølet, uden at være smurt ind i (foster)vand, uden at være smurt ind i slim, blod eller anden urenhed – ren og utilsølet.”

Også det forhold, Herre, at når Bodhisatta'en osv, anser jeg osv.

⁴⁴ En særlig fin type bomuldsstof fra Benares.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Når Bodhisatta’en kommer ud af sin mors liv, kommer to vandstråler fra himlen tilsyne. Den ene med koldt, den anden med varmt vand, hvormed de vasker Bodhisatta’en og hans mor.”

Også det forhold, Herre, at når Bodhisatta’en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Så snart Bodhisatta’en er kommet til verden, stiller han sig med fødderne anbragt plant på jorden og går syv skridt med ansigtet vendt mod nord, og med en hvid parasol holdt over sig skuer han ud i alle verdenshjørner og siger følgende mesterord:

“Jeg er det højeste væsen i verden, den mest fremragende i verden, den bedste i verden.

Dette er min sidste fødsel, nu er der ikke længere nogen genfødsel!”

Også det forhold, Herre, at når Bodhisatta’en osv., anser jeg osv.

Herre! Jeg har hørt osv.: “Når Bodhisatta’en kommer ud af sin mors liv, kommer et umådeligt stort lys tilsyne her i verden med dens guder, dens Māra’er, dens Brahmā’er, i denne generation med dens asketer og brahminer, dens fyrster og folk, et lys hinsides gudernes guddommelige formåen. Og selv i de mørke, kulsorte, bundløse, grænseløse verdensmellemrum, hvor solen og månen, så magtfulde de end er, ikke formår at kaste deres lys, også dér kommer et umådeligt stort lys tilsyne, hinsides gudernes guddommelige formåen. Og de skabninger, der er genfødt dér, bliver på grund af dette lys bevidste om hinanden og siger: “Det hedder sig, min herre, at også andre skabninger er genfødt her! Og dette titusindfoldige verdenssystem vakler, skælver, ryster voldsomt, og også dér kommer et umådeligt stort lys tilsyne, hinsides gudernes guddommelige formåen.”

Også det forhold, Herre, at når Bodhisatta’en osv., det anser jeg osv.

“Derfor bør du også anse følgende, Ānanda, for at være en usædvanlig, en forbløffende egenskab ved en Tathāgata: for en Tathāgata er følelser kendte, så snart de opstår, varer ved og forsvinder; for en Tathāgata er sanseindtryk og tanker kendte, så snart de opstår, varer ved og forsvinder. Også det, Ānanda, bør du anse for at være en usædvanlig, en forbløffende egenskab ved en Tathāgata.”

“Også det forhold, at for en Tathāgata osv, anser jeg for at være en usædvanlig, en forbløffende egenskab ved en Tathāgata.”

Dette sagde den ærede Ānanda. Læremesteren godkendte det, og munkene glædede sig tilfredse over den ærede Ānanda’s fremstilling.

(*Acchariyabbhuta-dhamma-suttanta*, “*Suttanta*’en om de forbløffende og usædvanlige egenskaber [ved en Bodhisatta],” *Majjhima-nikāya* III s. 119-124)

Buddhas Afstamning

Tekst 4 Buddha om sin familie

“Munke! I den indeværende periode var Kong Suddhodana min far, Dronning Māyā⁵⁷ var min mor og opfoster, byen Kapilavatthu var den kongelige residensby.”

Dette sagde Den Velsignede, og med disse ord rejste han sig fra sit sæde og gik ind i sit kloster.

(Mahāpadāna-suttanta, Dīgha-nikāya II s. 7)

Tekst 5 Ældsten Kāludāyin om Buddhas far og mor

533. Den familie, hvori en helt af stor visdom fødes, renses i syv generationer. Jeg tror, Sakya,⁵⁸ at du er kongernes konge, for du avlede vismanden (*muni*), der bærer sit navn med rette.

534. Suddhodana er den store vismands far og Buddhas mor lyder navnet Māyā, hun, som efter at have båret Bodhisatta'en i sit liv, fryder sig i den tredje himmel efter kroppens opløsning.

(Thera-gātha vers 533-534)

Tekst 6 Guderne fortæller Buddha om hans afstamning

(Buddha:) “Tusindvis, hundredevis af guder kom hen til mig. Og da de var kommet hen til mig, hilste de ærbødigt på mig og stillede sig i passende afstand og sagde følgende til mig: “I denne velsignede verdensalder er nu en Velsignet, fuldkommen oplyst, opstået her i verden. Den Velsignede, min ven, er af fødsel en kriger (*khattiya*),⁵⁹ født i en kriger-familie. Den Velsignede, min ven, er af klan (*gotta*) en Gotama.””

(Mahāpadāna-suttanta, Dīgha-nikāya II s. 51)

⁵⁷ Māyā er ikke kendt som kvindenavn i anden sammenhæng. Efter al sandsynlighed er det afledt af sanskrit *mātā* <*mātr* (jf. latin *mater*, dansk moder). Den ejendommelige buddhistiske tradition kan forklares ved, at i fonetisk mere udviklede varianter af middelindisk end i den forholdsvis konservative version, vi finder i pāli kanon, er der en tendens til at /t/ i denne position falder bort og erstattes af en glidelyd /y/. Māyā, Mahā-Māyā eller Māyā Devī skulle så betyde “Dronningemoder.” Jf. Tekst 2. Navnet Suddhodana er lige så ejendommeligt. Det betyder “Den hvis ris er ren” og henviser formodentlig til, at familiens vigtigste indtægtskilde var risdyrkning.

⁵⁸ Dvs. Kong Suddhodana.

⁵⁹ Gotama tilhører den anden af de traditionelle sociale klasser, der omfatter 1. brahminere, religiøse ledere, der fungerer som præster ved offerhandlinger, og som kender den mundtlige religiøse tradition; 2. krigere (*khattiya*), der repræsenterer herskermagten og har kendskab til våbenbrug, og 3. tredje stand, der omfatter bønder, handlende og håndværkere (*vessa*). 4. stand omfatter tjenere og slaver (*dāsa*).

Tekst 7 Brahminen Soṇadaṇḍa fortæller andre brahminere om Buddhas afstamning

“Asketen Gotama, mine herrer, er af god familie på begge sider, af fuldkommen ren herkomst på fædrene og mødrene side syv generationer bagud, uangribelig og ulastelig, hvad angår afstamning.”

(*Soṇadaṇḍa-suttanta, Dīgha-nikāya I s. 115*)

Tekst 8 Storfyrsten Vessavaṇa priser Buddha og hans afstamning

Priset være den strålende Sakya
fra Aṅgiras-klanen,⁶⁰
som prædikede læren,
der får alle lidelser til at forsvinde.

(*Āṭānāṭṭiya-suttanta, Dīghanikāya III s. 196*)

Gotamas Bortgang (pabbajjā) fra Hjem og Familie og Stræben efter Oplysning (sambodha)

Tekst 9 Den unge Gotama forlader sin familie og sit hjem, opgiver sin formue og drager ud i hjemløsheden

(Brahminen Soṇadaṇḍa:) “Asketen Gotama, mine herrer, forlod en stor slægtningeskare og gik bort. Asketen Gotama, mine herrer, forlod en stor mængde møntet og umøntet guld, deponeret i krukker på jorden og over jorden, og gik bort. Asketen Gotama, mine herrer, gik bort fra sit hjem ud i hjemløsheden, da han var en ung mand, en sorthåret yngling i besiddelse af lykkevarslen ungdom, i sin ungdoms vår. Asketen Gotama, mine herrer, ragede sit hår og skæg af, iførte sig gule klæder og gik bort fra sit hjem ud i hjemløsheden, selvom hans fader og moder var imod det og græd med tårevædet ansigt (...) Asketen Gotama, mine herrer, gik bort fra en fremtrædende familie, en fornem krigerfamilie. Asketen Gotama, mine herrer, gik bort fra en rig familie, en meget velhavende familie, fra en familie med store besiddelser.”

(*Soṇadaṇḍa-suttanta, Dīgha-nikāya I s. 115*)

⁶⁰ Traditionen knytter Buddha til den gamle vediske slægt Aṅgiras, der kendes fra Rīgveda. Der er formentlig tale om en fiktion, der har til formål at vise at Buddha er i slægt med en anset vedisk klan.

*Tekst 13 Buddhas tale til brahminen Jāṇussoṇi om sin stræben efter
oplysning (sambodha) ude i skovens ensomhed*

Engang opholdt Den Velsignede sig i Jetavana i Anāthapiṇḍika's klosteranlæg (*ārāma*).⁷² Så drog brahminen Jāṇussoṇi hen til Den Velsignede og udvekslede hilsner med ham. Da de havde udvekslet høflige og venlige hilsner, satte han sig ned i ærbødig afstand. Og siddende i ærbødig afstand sagde brahminen Jāṇussoṇi til Den Velsignede: "Gotama, de familiesønner, der i tillid er gået bort fra deres hjem ud i hjemløsheden under dit lederskab, Gotama, er du, Gotama, den, der går i spidsen for dem, den, der hjælper og ansporer dem; og følger denne skare Gotama's idéer?"

"Ja, sådan er det, brahmin. De familiesønner, der i tillid er gået bort fra deres hjem ud i hjemløsheden under mit lederskab, brahmin, dem går jeg i spidsen for, dem hjælper og ansporer jeg; og de følger mine idéer."

"Men, Gotama, opholdssteder som skove, bjergskove og grænseregioner er svære at udholde; det er svært at praktisere afsondring, og det er svært at finde behag i ensomhed. Man skulle tro, at skovene ville bringe en munk fra forstanden, når han ikke opnår koncentration."

"Ja, sådan er det, brahmin. Opholdssteder som skove etc.

Før min oplysning (*sambodha*), brahmin, da jeg blot var en uoplyst Bodhisatta, fik også jeg den tanke, at opholdssteder som skove, etc.

Jeg tænkte: "Nogle asketer og brahminere, hvis kropslige handlinger ikke er fuldkommen rene, opsøger opholdssteder som skove etc. Disse asketer og brahminere fremmaner skræk og rædsel alene på grund af den besmittelse, der består i, at deres kropslige handlinger ikke er fuldkommen rene. Jeg derimod opsøger ikke opholdssteder som skove etc. med kropslige handlinger, der ikke er fuldkommen rene. Mine kropslige handlinger er fuldkommen rene, for jeg er én blandt de ædle (*ariya*), der opsøger opholdssteder som skove etc. med fuldkommen rene kropslige handlinger."

Og fordi jeg i mig selv så den fuldkommen rene tilstand ved mine kropslige handlinger, fandt jeg stor trøst ved at opholde mig i skoven.

Jeg tænkte: "Nogle asketer og brahminere, hvis verbale handlinger (*vacīkamanta*) ikke er fuldkommen rene, hvis mentale handlinger (*manokammanta*) ikke er fuldkommen rene, hvis levebrød (*ājīva*) ikke er fuldkommen rene, opsøger opholdssteder som skove etc. Disse asketer og brahminere fremmaner skræk og rædsel alene på grund af den besmittelse, der består i at deres verbale handlinger, deres mentale handlinger og deres levebrød ikke er fuldkommen rene. Jeg

⁷² Den rige lægmand Anāthapiṇḍika lod et klosteranlæg bygge i *Jetavana*, en park, han købte af Jetakumāra for en stor sum penge og overdrog til Buddha og munkene.

derimod opsøger ikke opholdssteder som skove etc. med verbale handlinger, med mentale handlinger og med et levebrød, der ikke er fuldkommen rene. Mine verbale handlinger, mentale handlinger og mit levebrød er fuldkommen rene, for jeg er én blandt de ædle (*ariya*), der opsøger opholdssteder som skove etc. med fuldkommen rene verbale handlinger.”

Og fordi jeg i mig selv så den fuldkommen rene tilstand ved mine verbale handlinger, mine mentale handlinger og mit levebrød, fandt jeg stor trøst ved at opholde mig i skoven.”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der tragter efter genstandene for sanselig nydelse fulde af begær, opsøger opholdssteder som skove etc. ... Jeg derimod opsøger ikke opholdssteder som skove etc. tragtede efter genstandene for sanselig nydelse, fuld af begær. Jeg er fri for tragten, for jeg er én blandt de ædle (*ariya*), der opsøger opholdssteder som skove etc.”

Og fordi jeg i mig selv så den fuldkommen rene tilstand ved min mangel på tragten, fandt jeg stor trøst ved at opholde mig i skoven.”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er fulde af nag og hvis beslutninger beror på et hadefuldt sind etc. ... Jeg har et kærligt sind, etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er overmandet af dorskhed og sløvhed etc. ... Jeg er fri for dorskhed og sløvhed etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er overmandet af rastløshed og et sind der ikke er fredfyldt etc. ... Mit sind er fredfyldt etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er usikre og tvivlrådige etc. ... Jeg er hinsides tvivl etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er forfaldne til selvros og nedsettelse af andre etc. ... Jeg er ikke forfalden til selvros og nedsettelse af andre etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er underlagt skræk og rædsel etc. ... Jeg er fri for angst etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der ønsker sig gevinst, ære og berømmelse etc. ... Jeg har få ønsker etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er dovne og mangler energi etc. ... Jeg er energisk etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er glemsomme og ikke fuldt bevidste etc. ... Min opmærksomhed er parat etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er ukoncentrerede og hvis tanker vandrer i alle retninger etc. ... Jeg er fuldkommen i koncentration etc. ...”

Jeg tænkte: “Nogle asketer og brahminere, der er tåbelige og stupide, opsøger opholdssteder som skove etc. Disse asketer og brahminere fremmaner skræk og rædsel alene på grund af den besmittelse, der består i, at de er tåbelige og stupide.

Jeg derimod opsøger ikke opholdssteder som skove etc., tåbelig og stupid. Jeg er fuldkommen i visdom (*paññā*), for jeg er én blandt de ædle (*ariya*), der opsøger opholdssteder som skove etc. fuldkomne i visdom.”

Og fordi jeg i mig selv så den fuldkomne visdom, fandt jeg stor trøst ved at opholde mig i skoven.

Jeg tænkte: “Den fjortende, femtende og ottende nat i en halvmåned er højtideligholdte og specielle.⁷³ Hvad om jeg på sådanne nætter opholdt mig på sådanne skrækindjagende og hårrejsende opholdssteder som parkhelligdomme, skovhelligdomme og træhelligdomme? Måske vil jeg så erfare denne skræk og rædsel?”

Så opholder jeg mig, brahmin, på sådanne nætter, nemlig på den fjortende, femtende og ottende nat af en fjortendages periode, der er højtideligholdte og specielle, på sådanne skrækindjagende og hårrejsende opholdssteder som parkhelligdomme, skovhelligdomme og træhelligdomme. Og mens jeg opholder mig der, kommer enten et vildt dyr hen til mig, eller også lader en påfugl en gren falde til jorden, eller vinden får løvet til at rasle.

Så tænkte jeg: “Er det mon nu skrækken og rædslen kommer over mig? Hvorfor opholder jeg mig udelukkende her, mens jeg afventer skræk og rædsel? Hvad om jeg undertrykker skrækken og rædslen, sådan som den er, i nøjagtig den tilstand jeg er i, når den kommer over mig?”

Mens jeg vandrer rundt, kommer skrækken og rædslen over mig. Sålænge jeg på min vandring ikke undertrykker skrækken og rædslen, hverken står jeg, sætter mig ned, eller lægger mig ned. Mens jeg står op, kommer skrækken og rædslen over mig. Sålænge jeg, mens jeg står op, ikke undertrykker skrækken og rædslen, vandrer jeg hverken rundt, sætter mig ned eller lægger mig ned. Mens jeg sidder ned kommer skrækken og rædslen over mig. Sålænge jeg, mens jeg sidder ned, ikke undertrykker skrækken og rædslen, vandrer jeg hverken rundt, står, eller lægger mig ned. Mens jeg ligger ned kommer skrækken og rædslen over mig. Sålænge jeg, mens jeg ligger ned, ikke undertrykker skrækken og rædslen, vandrer jeg hverken rundt, står, eller sætter mig ned.

Brahmin, der er nogle asketer og brahminere, der anser det, der er nat, for at være dag, og det, der er dag, for at være nat. Det betegner jeg som et liv i forblindelse. Jeg derimod anser det, der er nat, for at være nat, og det, der er dag, for at være dag.

Hvis nogen, brahmin, fordi han taler korrekt, siger: “Et levende væsen, der ikke er underlagt forblindelse er kommet tilsyne i denne verden til gavn for man-

⁷³ Dvs. de er fastedage (*uposatha*).

ge væsner, til mange væsners lykke, af medliden med denne verden, til nytte, gavn og lykke for guder og mennesker,” så er det mig han taler om.

(Det efterfølgende tekstafsnit fortsætter med en beskrivelse af de 4 *jhāna*'er og de transcendentale erfaringer, der munder ud i den tredje afsluttende erkendelse: at være blevet befriet. Denne beskrivelse er identisk med den, vi finder f.eks. i teksten om Buddhas oplysning gennem meditation, jf. Tekst 53. Herefter slutter teksten med nogle afsluttende betragtninger over værdien af opholdssteder som skove etc. og munder ud i den velkendte formular, der udtrykker ønske om at blive anerkendt som lægtilhænger (*upāsaka*) af Buddha, hans lære og munkeforsamlingen)

“Det kunne være, at du fik følgende tanke, brahmin: “Måske er asketen Gotama ikke fri for begær, fri for had, fri for forblindelse, derfor opsøger han opholdssteder som skove, bjergskove og grænseregioner.” Men sådan bør du ikke tænke. Det er fordi, jeg ser to fordele ved, at jeg opsøger opholdssteder som skove, bjergskove og grænseregioner: fordi jeg indser, at jeg selv lever behageligt dér i verden her og nu, og fordi jeg har medlidenhed med fremtidige generationer.”

“Som en Tathāgata, en fuldkommen oplyst, har du, Gotama, vist stor medlidenhed med fremtidige generationer. Storslået Gotama! Storslået Gotama! Ligesom man rejser det op, som er væltet overende, åbenbarer det, som er skjult, viser vej for én, der er kommet på afveje, eller holder en lampe op i mørket så de, der har øjne at se med, kan se farver og former, på samme måde har du Gotama forklaret læren på mange måder. Jeg tager min tilflugt til Gotama, til læren (*dhama*) og til forsamlingen af munke (*bhikkhu-saṅgha*). Måtte Gotama fra dags dato anerkende mig som lægtilhænger (*upāsaka*), der i levende live har søgt tilflugt.

(*Bhaya-bherava-suttanta*, “*Suttanta*'en om skræk og rædsel,”
Majjhima-nikāya I s. 17-23)

Tekst 14 *“To slags tanker” – Buddhas tale til munkene om sin stræben efter oplysning*

Før min oplysning (*sambodha*), munke, da jeg blot var en uoplyst Bodhisatta, fik jeg den tanke, at jeg hellere måtte tilbringe tiden med igen og igen at inndelegere mine tanker i to grupper. Så dannede jeg én gruppe af tanken om sanselig nydelse, tanken om fjendskab, og tanken om vold. Og jeg lavede en anden gruppe af tanken om at give afkald på sanselig nydelse, tanken om ikkefjendskab, og tanken om ikkevold.

Mens jeg tilbringer tiden således, opmærksom, ihærdig, opslugt af min stræben, opstår tanken om sanselig nydelse i mig. Jeg erkender: “Jeg har denne tanke om sanselig nydelse, og den er skadelig for mig selv, skadelig for en anden, ska-

delig for os begge, den tilintetgør indsigt, indebærer forhindringer, og fører ikke til nirvana.”

Mens jeg reflekterede over tanken om, at den er skadelig for mig selv, forsvandt den, munke, og mens jeg reflekterede over tanken om, at den er skadelig for en anden osv. og ikke fører til nirvana, forsvandt den, munke. Hver gang en tanke om sanselig nydelse opstod i mig, opgav jeg den, fordrev den, tilintetgjorde den.

Mens jeg således tilbringer tiden, opmærksom, ihærdig, opslugt af min stræben, opstår tanken om fjendskab ... opstår tanken om vold. Jeg erkender: “Jeg har denne tanke om vold, og den er skadelig for mig selv, skadelig for en anden, skadelig for os begge, den tilintetgør indsigt, hører til blandt forhindringerne, og fører ikke til nirvana.”

Mens jeg reflekterede over tanken om, at den er skadelig for mig selv ... og ikke fører til nirvana, forsvandt den. Hver gang en tanke om vold opstod i mig opgav jeg den, fordrev den, tilintetgjorde den.

Munke, ligeegyldigt hvad en munk hyppigt tænker og reflekterer over, således bliver hans tankes tilbøjelighed. Hvis han hyppigt tænker og reflekterer over tanken om sanselig nydelse, opgiver tanken om afkald og forøger tanken om sanselige nydelser, er hans tanke tilbøjelig til at tænke på sanselige nydelser. Hvis han hyppigt tænker og reflekterer over tanken om fjendskab ... over tanken om vold, opgiver tanken om ikkevold, forøger tanken om vold, er hans tanke tilbøjelig til at tænke på vold.

Det er ligesom en kvægvogter, munke, der vogter køer i den sidste måned af regntiden, ved efterårstide, når afgrøderne står tæt på markerne: han dasker til køerne med en stav, puffer til dem, holder dem tilbage, styrer dem snart i den ene retning snart i den anden. Og hvorfor nu det? Jo, munke, kvægvogteren indser, at hans afstraffelse, arrestation, bøde, eller udsældning afhænger deraf. På samme måde så jeg, munke, faren, fortræden, besmittelsen ved de slette tilstande (*dhamma*), og fortjenesten ved de gode tilstande, der indebærer renselse, når det gælder forsagelse (*nekkhamma*).

Mens jeg således er opmærksom, ihærdig og opslugt af min stræben, munke, opstår tanken om forsagelse i mig. Jeg forstod følgende: “Denne tanke om forsagelse er opstået i mig. Den er ikke til skade for mig selv, ej heller til skade for en anden eller for os begge. Den fremmer visdom, indebærer ingen fortrædeligheder og fører til nirvana.”

Hvis jeg tænker og reflekterer over den for en dag, munke, eller en nat, eller en dag og en nat, ser jeg ikke noget at frygte af den grund. Men hvis jeg tænker og reflekterer over den alt for længe, udmattes min krop, og når kroppen er udmattet, bliver tanken forstyrret, og når tanken er forstyrret, er den langt fra koncentration. Så får jeg min tanke til at falde til ro, til at blive rolig i mit indre, munke; jeg ret-

ter den mod ét punkt, koncentrerer den. Og hvorfor nu det? Jo, for at min tanke ikke skal være forstyrret.

Mens jeg således er opmærksom, ihærdig og opslugt af min stræben, munke, opstår tanken om ikke-fjendskab i mig. Jeg forstod følgende: “Denne tanke om ikkefjendskab er opstået i mig. Den er ikke osv.”

Mens jeg således er opmærksom, ihærdig og opslugt af min stræben, munke, opstår tanken om ikkevold i mig. Jeg forstod følgende: “Denne tanke om ikkevold er opstået i mig. Den er ikke osv.”

Munke, ligegyldig hvad en munk hyppigt tænker og reflekterer over, således bliver hans tankes tilbøjelighed. Hvis han hyppigt tænker og reflekterer over tanken om afkald, har han opgivet tanken om sanselig nydelse, har han kultiveret tanken om afkald, og hans tanke er tilbøjelig til at tænke på afkald. Hvis han hyppigt tænker og reflekterer over tanken om ikkefjendskab ... over tanken om ikkevold, har han opgivet tanken om vold, har han kultiveret tanken om ikkevold, og hans tanke er tilbøjelig til at tænke på ikkevold.”

Ligesom en kohyrde vogter sine køer i den sidste måned af sommeren, når alle afgrøderne er bragt ind i landsbyerne: han behøver blot at være opmærksom på, at køerne er der, mens han opholder sig ved foden af et træ eller under åben himmel. På samme måde, munke, behøvede jeg blot at være opmærksom på, at tankerne var der.

Usvigelig energi blev vakt i mig, munke, og utrættelig opmærksomhed stod mig bi. Min krop var i hvile og fri for uro. Helt afsondret fra sanselige nydelser, afsondret fra skadelige tilstande, indgik jeg i og opholdt mig i den første *jhāna* osv. ... Jeg vidste: “(Gen)fødsel er tilintetgjort; livet i cølibat er levet tilende. Det, der skulle gøres, er gjort. Der er ikke mere nogen tilbagevenden til denne verden.”

Dette var den tredje viden⁷⁴ (*vijjā*) jeg opnåede i den tredje nattevagt, ikkeviden (*avijjā*) blev tilintetgjort og viden blev til, mørket blev tilintetgjort og lys blev til, ligesom tilfældet er hos én, der er opmærksom, ihærdig og opslugt af sin stræben.

Munke, det er ligesom et lavtliggende engdrag ved en bjergskråning i en skov; ved den lever en stor flok dådyr. Så kommer der en mand, der ønsker den uheld, som er fjendtlig over for den, og som ikke ønsker den sikkerhed. Han stænger den vej, som er sikker for den, som gør den lykkelig, og som den fryder sig over at gå på, og åbner for en afvej. Så sætter han en dådyrhan ud som lokkemiddel, så placerer han en dådyrhan som lokkemiddel; for på den måde, munke, vil den store flok dådyr senerehen komme i ulykke og fortræd og blive formindsket. Men så

⁷⁴ Jf. beskrivelsen i Tekst 13 og Tekst 53.

kommer der en mand, som ønsker den store dådyrflok held, lykke og sikkerhed. Han åbner den vej, der er sikker for den, og som er årsag til, at den er lykkelig; han stænger for afvejen og fjerner dådyrhannen, der er lokkemiddel, og skaffer den dådyrhun, der er lokkemiddel, af vejen; for på den måde vil den store dådyrflok senere hen vokse, tage til i størrelse og blive mangfoldig.

Jeg har lavet denne sammenligning, munke, for at få jer til at forstå meningen. Og meningen dermed er følgende: det store lavtliggende engdrag er et udtryk for genstandene for de sanselige nydelser. Den store flok dådyr er et udtryk for skabningerne (*satta*). Manden der ønsker den uheld, som er den ildesindet og ikke ønsker den sikkerhed, er et udtryk for Māra, Den Onde. Afvejen er et udtryk for en falsk otteleddet vej,⁷⁵ nemlig falsk anskuelse, falsk beslutning, falsk tale, falsk handling, falsk levebrød, falsk stræben, falsk opmærksomhed, falsk koncentration. Dådyrhannen, der er lokkemiddel, er et udtryk for nydelse og lyst. Dådyrhunnen, der er lokkemiddel, er et udtryk for ikkeviden. Den mand, som ønsker den store dådyrflok held, lykke og sikkerhed, er et udtryk for Tathāgata, den ærværdige (*arhat*), fuldkommen oplyste (*sammāsambuddha*). Den sikre vej, som gjorde den lykkelig, og som den fryder sig ved at gå på, er et udtryk for den otteleddede vej, nemlig ret anskuelse, ret beslutning, ret tale, ret handling, ret levebrød, ret stræben, ret opmærksomhed, ret koncentration. På netop denne måde har jeg, munke, åbnet for en vej, der er sikker, som gør én lykkelig, og som man fryder sig ved at gå på; stænget for afvejen, fjernet dådyrhannen, der er lokkemiddel, og skaffet dådyrhunnen, der er lokkemiddel, af vejen. Det, som en læremester, der har sine disciples vel på sinde og som har medfølelse med dem, bør gøre for dem af medlidenhed, det har jeg gjort for jer.

Der har I foden af træerne! Der har I de tomme hytter! Mediter, munke, vær ikke forsømmelige, så I ikke siden hen kommer til at fortryde det! Det er min undervisning til jer.”

Det er, hvad Den Velsignede sagde. Munkene var tilfredse og glædede sig over Den Velsignedes ord.

(*Dvedhā-vitakka-suttanta* “To slags tanker,” *Majjhima-nikāya* I s. 114-118)

⁷⁵ Vejen med de otte led er en af grundpillerne i den buddhistiske lære. Jf. Tekst 21 og Tekst 27.

Tekst 19 Kong Asokas valfart til Bodhi-træet

“I fortiden tog konger på såkaldt “lystrejse.” Der var dengang tale om jagt og andre lignende forlystelser. Da Kong Devānapiya Piyadassi havde været salvet til konge i ti år, drog han ud til Sambodhi.¹⁰⁵

Når derfor en *Dhammarejse* (dvs. en rejse for lærens skyld) finder sted, sker der følgende: Der aflægges besøg hos brahminer og asketer og der foræres gaver til dem. Der aflægges besøg hos gamlinge og de understøttes med guld. Der aflægges besøg hos folk i landdistrikterne og de undervises i læren og udspørges om læren.

Den fornøjelse, der kan lignedes hermed, er langt større (end fortidens “lystrejser”).”

(Asokas indskrift i Kalsi i Nordindien)

Tekst 20 Kong Asokas valfart til Buddhas fødested i Lumbinī

“Da Kong Devānapiya Piyadassi havde været salvet til konge i tyve år, kom han i egen person og tilbad, for her blev Buddha Sakyamuni født. Han lod mure med indlagte sten (?)¹⁰⁶ bygge og lod (denne) stensøjle rejse, for her blev Den Velsignede født.

Landsbyen Lumbinī blev fritaget for skat og ansat til (at betale) en ottendedel (af dens produktion).”

(Asokas indskrift i Rumindei, Nepal)

¹⁰⁵ Dvs. træet under hvilket Buddha opnåede sin oplysning (*bodhi*).

¹⁰⁶ Betydningen af det ord, der her er oversat med “mure med indlagte sten,” er usikker.